

Wetgeving gemeentelijk hondenbeleid

Symposium Gemeentelijk Hondenbeleid
'Samen Blij'

woensdag 14 juni 2023

Mr. Just de Wit Beleidsadviseur dierenrechten bij de

1

- Aparte belangenvereniging voor de hond.
- 1,9 miljoen honden in Nederland.
- Honden spelen een belangrijke rol in de samenleving.
- Verantwoord hondenbezit.

2

Verantwoord hondenbezit

- Promoten/creëren van verantwoord hondenbezit!
- Hondenbezit dat waarmaakt dat honden de tijd, aandacht, verzorging, opvoeding en begeleiding krijgen die de hond verdient, waardoor het welzijn van de hond gegarandeerd is en de hondenbezitter en diens omgeving de hond zien als meerwaarde in hun leven.

3

Verantwoord hondenbezit

- Kernactiviteiten:
- Advies en Voorlichting.
- Opvang oudere honden.
- Wet- en regelgeving.
- Onderzoek.

4

Advies en Voorlichting

- Verantwoord hondenbezit begint al met goed nadenken over de aanschaf.
- Voorlichting, voorlichting en nog eens voorlichting!
 - informatiemateriaal;
 - publicaties;
 - voorlichtingscampagnes:
- eenhondvoormij.nl
- fairpup.nl

5

Advies en Voorlichting

- Advies richting gemeenten o.a. door middel van brochures/flyers en dit symposium.
- Advisering voor een positief hondenbeleid, waarin een hondenbezitter positief wordt benaderd en ook betrokken wordt bij het gevoerde (en te voeren) hondenbeleid.

6

Positief hondenbeleid in 10 punten

1. Benader een hondenbezitter positief
2. Faciliteer het opruimen van hondenpoep
3. Pak de weinige echte overlastveroorzakers aan
4. Creëer voldoende losloop- en uitlaatgebieden
5. Betrek hondenbezitters bij beleid
6. Denk wijkgericht
7. Beloon goed gedrag
8. Behandel de hondenbelasting als doelbelasting
9. Gemeentelijk meldpunt
10. Leer van de ervaring van anderen en vraag advies

7

Algemeen Plaatselijke Verordening

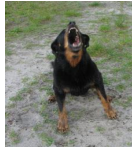
- Gemeentelijke wetgevingsvorm; verordeningen.
- Bekendste is de APV; algemene regels over de huishouding van de gemeente.
- Gemeenteraad is wetgevend orgaan.
- College van B&W uitvoerend orgaan.
- Regelgeving ter beperking van overlast ten gevolge van het houden van dieren.
- Verschillende normen;
- Normstelling met aanwijzingsbevoegdheid.
- Normstelling met aanschrijvingsbevoegdheid.

8

Algemeen Plaatselijke Verordening

- De gemeente kan op grond van de APV maatregelen treffen tegen overlast door dieren en bij honden heeft dat dan meestal te maken met:
- Loslopen;
- Poepen;
- Blaffen en
- Agressie.

9

APV: Loslopende honden

Artikel 2:57 Loslopende honden

1. Het is de eigenaar of houder van een hond verboden die hond te laten verblijven of te laten lopen:
 - a. op een voor het publiek toegankelijke en kennelijk als zodanig ingerichte kinderspeelplaats, zandbak of speelweide of op een andere door het college aangewezen plaats;
 - b. binnen de bebouwde kom op de weg als de hond niet is aangelijnd;
 - c. buiten de bebouwde kom op een door het college aangewezen plaats als de hond niet is aangelijnd;
 - d. op de weg als die hond niet is voorzien van een halsband of een ander identificatiemerk dat de eigenaar of houder duidelijk doet kennen.
2. Het eerste lid, aanhef en onder b, is niet van toepassing op door het college aangewezen plaatsen.
3. Het eerste lid, aanhef en onder a tot en met c, is niet van toepassing op de eigenaar of houder van een hond die zich vanwege zijn handicap door een geleidehond of sociale hulphond laat begeleiden of die deze hond aantoonbaar gekwalificeerd opleidt tot geleidehond of sociale hulphond.

10

Losloop- en uitlaatgebieden

- Veilige en aangename losloopgebieden.
- Lichamelijke en geestelijke gezondheid.
- Uit onze oproep om gevaarlijke of bizarre situaties in te sturen, ontvingen we veel foto's van onveilige losloopgebieden.

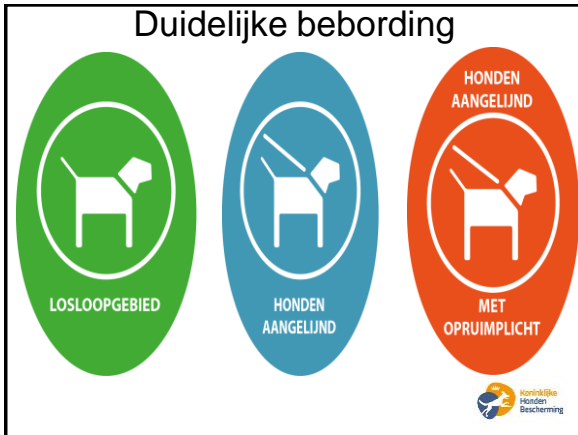
11

Loslopende honden; zorgplicht

- Artikel 3.24 lid 5 Wet natuurbescherming:
Het is een ieder verboden zich in een veld te bevinden met een dier dat hem toebehoort of onder zijn toezicht staat en dat in het veld dieren opspoort, doodt, verwondt, vangt of bemachtigt.
- Zorgplicht; hondeneigenaren moeten voorkomen dat de hond schade veroorzaakt aan de flora en fauna.
- Hond onder controle of aan de lijn.

12

13

Loslopende honden die een balletje mee trappen?

Raad van State 1-4-2009

- Voetbalvereniging tegen aanwijzing hondenlosloopterrein naast hun voetbalvelden.
- Afscheiding onvoldoende; overlast.
- Raad van State:
 - belangen voetbalclub niet genegeerd.
 - geldt een opruimplicht;
 - 1x per week gemaaid;
 - hek geplaatst tussen het losloopterrein en de voetbalvelden.
- Besluit tot aanwijzing niets aan te merken en geen redenen om de gemeente terug te fluiten

14

Poepzuiger niet bestand tegen drassige velden?

Rechtbank Rotterdam 10-09-2008

- Vaststelling uitlaat- en losloopterrein onzorgvuldig:
 - geen overleg;
 - minder losloopgebieden en
 - sluiting vanwege bereikbaarheid poepzuiger.
- Net als klaagster vraagt de rechtbank zich af waarom de poepzuiger de uitlaatvelden in de winter wel kan schoonzuigen, maar de losloopgebieden niet...?
- Sluiting losloopgebied onvoldoende gemotiveerd; motiveringsbeginsel.

15

APV: Poepende honden

- **Artikel 2:58 Verontreiniging door honden**
 1. Degene die zich met een hond op een openbare plaats begeeft, is verplicht ervoor te zorgen dat de uitwerpselen van die hond onmiddellijk worden verwijderd.
 2. Het eerste lid is niet van toepassing op de eigenaar of houder van een hond die zich vanwege zijn handicap door een geleidehond of sociale hulphond laat begeleiden.
 3. Het eerste lid is niet van toepassing op door het college aangewezen plaatsen.

16

Poepoverlast

- Bron van irritatie voor hondenbezitters, niet-hondenbezitters en gemeenten.
- Opruimplicht ter beperking van de overlast. Meestal op plekken waar veel mensen lopen of op locaties die worden gebruikt voor sport en spel (kinderspeelplaatsen en voetbalvelden).
- Actieve houding van zowel de hondenbezitter als de gemeente nodig!

17

Opruimmiddelen en poepafvalbakdispensers

18

Meer hondenontlasting door hondenbelasting

- Conclusie onderzoek:
- *Op dit moment leidt de hondenbelasting vaak tot meer hondenpoepoverlast. Dit komt doordat hondenliefhebbers zich bij de huidige tarieven niet snel van de koop van een hond laten afbrengen en extra opbrengsten van een hoger tarief niet vaak opzij worden gezet voor bestrijding van hondenpoepoverlast. Deze twee overlastverlagende krachten zijn in de meeste gemeenten dus gering. Gevolg is dat het demotiverende effect op het opruimgedrag van het baasje vaak domineert.*
- 'Ik betaal er voor, dus dan ruimt de gemeente de rommel zelf maar op'.

19

Hondenbelasting

- Gemeente kan op grond van artikel 226 van de Gemeentewet hondenbelasting heffen.
- De Gemeentewet biedt alleen de mogelijkheid voor het heffen van belasting op honden en niet op andere dieren dan honden.
- Op grond van de Gemeentewet kan de gemeente belasting heffen, het hoeft dus niet.
- Gemeenten zijn vrij in het bepalen van de hoogte van de belasting. Er bestaat dus veel variatie.
- Opbrengsten van de hondenbelasting vloeien in de algemene middelen en komen niet ten goede aan de voorzieningen voor honden.

20

Gerechtshof Den Bosch; hondenbelasting in strijd met het gelijkheidsbeginsel (1)

- Hondenbezitter betoogt dat de hondenbelasting discrimineert omdat de heffing van de belasting enkel en alleen is gericht op het verkrijgen van inkomsten en niet op een doel, dat specifiek verband houdt met honden.
- Onderscheid tussen hondenbezitters en niet-hondenbezitters daarom niet relevant.

21

Gerechtshof Den Bosch; hondenbelasting in strijd met het gelijkheidsbeginsel (2)

- Hondenbezitters worden benadeeld ten opzichte van niet-hondenbezitters omdat zij ten onrechte meer moeten bijdragen aan de algemene kas van de gemeente.
- Gemeente stelt dat de hondenbelasting is gericht op het verkrijgen van algemene middelen voor de gemeente en dat de kosten die aan het hondenbezit zijn verbonden, niet van wezenlijke betekenis zijn geweest voor de invoering van de belasting.
- De reden van invoering is eenvoudigweg dat de wet die mogelijkheid biedt.

22

Gerechtshof Den Bosch; hondenbelasting in strijd met het gelijkheidsbeginsel (3)

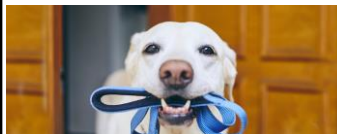
- Gerechtshof stelt dat ook in het geval de gemeente de hondenbelasting heft ten gunste van de algemene middelen er een objectieve en redelijke grond moet bestaan voor het onderscheid tussen hondenbezitters en niet-hondenbezitters.
- Dit onderscheid is aanwezig als de kosten die het hondenbezit voor de gemeente met zich meebrengt van wezenlijke betekenis is voor het heffen van de hondenbelasting.
- Nu de gemeente heeft verklaard dat de hondenbelasting is gericht op het verkrijgen van inkomsten en dat de kosten verbonden aan het hondenbezit niet van betekenis is geweest voor de invoering van de belasting, ziet het Gerechtshof Den Bosch geen objectieve en redelijke grond om deze belasting alleen bij hondenbezitters te heffen; in strijd met het gelijkheidsbeginsel.

23

Hoge Raad; hondenbelasting niet in strijd met het gelijkheidsbeginsel *Hoge Raad 18-07-2013*

- Hoge Raad is het niet eens met het Gerechtshof Den Bosch.
- De hondenbelasting is niet in strijd met het gelijkheidsbeginsel.
- Hoge Raad: gemeenten hebben kosten vanwege de bevuiling van openbare wegen en plaatsen door honden en kunnen daarom in alle redelijkheid hondenbelasting heffen zonder de hondenbezitters te discrimineren.
- Al met al een teleurstellende uitspraak voor al die hondenbezitters die hondenbelasting moeten betalen.

24

Hondenbelasting als doelbelasting

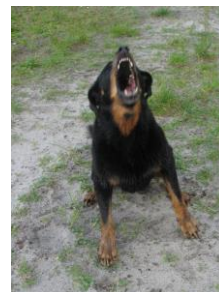
- De hondenbelasting moet worden aangewend als doelbelasting.
- De opbrengsten komen dan ten goede aan voorzieningen voor honden en hun eigenaren.
- Creëert draagvlak om de hondenbelasting te betalen.
- De plaatselijke wetgever kan zichzelf eenvoudig die bestedingsverplichting opleggen door in de heffingsverordening aan te geven dat zij hondenbelasting als een bestemmingsbelasting wenst te beschouwen.
- Zo geven de gemeenten Apeldoorn, Someren, Asten, Oosterhout en Gemert-Bakel aan dat de inkomsten die de hondenbelasting oplevert, ook aan honden worden uitgegeven. Te denken valt daarbij dus onder meer de aanleg en onderhoud van honden-uitlaatplaatsen en loslooppvelden.

25

Blafoverlast

- Overlast is een subjectief begrip.
- Langdurig en hard blaffen leidt tot overlast voor burens en/of omwonenden.

26

APV: Blaffende honden

- **Artikel 2:59 Gevaarlijke en blaffende honden**
De eigenaar of houder van een hond is verplicht ervoor te zorgen dat dit dier niet door aanhoudend geblaf of gejank hinderlijk is voor de omgeving of de nachtrust verstoort.
- **Artikel 2:60 Houden of voeren van hinderlijke of schadelijke dieren**
Het is verboden op door het college ter voorkoming of opheffing van overlast of schade aan de openbare gezondheid aangewezen plaatsen, buiten een inrichting in de zin van de Wet milieubeheer, bij dat aanwijzingsbesluit aangeduide dieren:
 - aanwezig te hebben;
 - aanwezig te hebben anders dan met inachtneming van de door het college in het aanwijzingsbesluit gestelde regels;
 - aanwezig te hebben in een groter aantal dan in het aanwijzingsbesluit is aangegeven[; of d. te voeren].

27

Blafoverlast

- Bij blafoverlast: totaal houdverbod, maximum aantal of onder bepaalde voorwaarden.
- Individuele situaties waarbij de houder wordt aangeschreven.
- Bij de aanschrijving moet het college van B&W zich houden aan een aantal beginselen: zorgvuldigheid, belangenafweging en motivering.
- Indien persoon X wordt verboden om meer dan twee honden te houden vanwege de geluidsoverlast, moet er een onderbouwd verhaal zijn over het aantal decibellen, de klachten, de honden etc.
- Het begrip 'ruimtelijke uitstraling' speelt hierbij een rol.

28

Ruimtelijke uitstraling niet te rijmen met woonfunctie *Rechtbank 's-Hertogenbosch 12-10-2012*

- Omwonenden hebben geluids- en stankoverlast van een groot aantal dieren, waaronder 11 honden.
- Het college van B & W gemeente Boxmeer treedt handhavend op door een groot aantal dieren in beslag te nemen.
- College: Het houden van de dieren op een klein perceel gelet op de aard, omvang en intensiteit van dit gebruik is in strijd met het bestemmingsplan (Bestemming 'Wonen').
- Rb: het college heeft terecht overwogen dat het houden van honden, kippen en hanen op het perceel, gezien de aard, omvang en intensiteit hiervan, een ruimtelijke uitstraling heeft, die in strijd is met de op het perceel rustende bestemming.

29

Ruimtelijke uitstraling niet te rijmen met woonfunctie *Rechtbank Limburg 3-7-2019*

- Uit constatering in diverse controlerapporten blijkt dat er sprake is van geluidoverlast door luid geblaf in en buiten de woning en van geuroverlast door de uitwerpselen van de honden.
- Daarnaast is uit deze rapporten gebleken dat er geen voorzieningen zijn getroffen om de geluids- en geuroverlast te voorkomen.
- Conclusie was dat de ruimtelijke uitstraling voldoende was onderbouwd en het college terecht tot handhaving was overgegaan.

30

Ruimtelijke uitstraling niet te rijmen met woonfunctie *Rechtbank Limburg 3-7-2019*

- De rechtbank overweegt dat uit vaste jurisprudentie blijkt dat de vraag of het houden van dieren in of bij een woning past binnen een woonbestemming, moet worden beoordeeld aan de hand van de ruimtelijke uitstraling die dat gebruik heeft gezien de aard, omvang en intensiteit daarvan.
- Bepalend is of deze uitstraling van dien aard is, dat deze planologisch gezien niet meer met de woonfunctie valt te rijmen. Daarbij zijn verschillende omstandigheden van belang zoals het aantal en de soort dieren, de manier waarop deze gehouden worden en de continuïteit daarvan, de vraag of de dieren alleen voor eigen gebruik zijn, de overlast die van het houden van de dieren uitgaat en de aard van de omgeving van het perceel (landelijk of stedelijk gebied). Hierbij kan ook de vraag worden betrokken of het houden van de dieren een omvang heeft die vergelijkbaar is met een bedrijfsmatige omvang en daarom vanuit milieuoogpunt als bedrijfsmatig moet worden aangemerkt.

31

24 Chihuahua's in een woning *Raad van State 12-02-2020*

- Klachten over blaffende honden en stankoverlast door uitwerpselen.
- College B&W; honden hebben een negatieve invloed op de woonomgeving en daarmee strijdigheid met de woonbestemming. Aantal honden moet worden teruggebracht.
- Raad van State:
- De vraag of het houden van 24 chihuahua's in strijd is met de bestemming "Wonen", dient te worden beoordeeld aan de hand van de 'ruimtelijke uitstraling' die dat gebruik gezien zijn aard, omvang en intensiteit heeft. En of die uitstraling zodanig is dat deze niet meer valt te rijmen met de woonfunctie.
- Het college heeft echter, zoals hiervoor is overwogen, naar aanleiding van de melding van de burens in de aangrenzende woning niet onderzocht wat de ruimtelijke uitstraling van het houden van 24 chihuahua's was.
- Het college heeft niet met objectieve gegevens onderbouwd wat de ruimtelijke uitstraling van het houden van 24 chihuahua's is.

32

Objectieve gegevens

- Controlerapporten waaruit blijkt dat:
 - er controles in en buiten de woning hebben plaatsgevonden;
 - de omvang van het aantal honden niet past binnen de woonbestemming;
 - die aangeven dat er sprake is van geluid- en geuroverlast;
 - waaruit blijkt dat er geen voorzieningen zijn getroffen om geluid- en geuroverlast te voorkomen.

33

Welzijn hond

- Een hond die langdurig blaft lijdt.
- Langdurig blaffen is een uiting van stress.
- Inzet antiblaftband is geen oplossing.
- Inzet van een erkend gedragstherapeut kan helpen om achter de aanleiding en oorzaak van het blaffen te komen en naar een oplossing te zoeken.
- Gemeentes verwijzen naar een goede, lokale, gediplomeerde en geaccrediteerde gedragstherapeut:
- www.nvgh.nl
- Stichting Dierbaar (de Certipet-accreditatie is ondergebracht bij Dierbaar).
- www.sppd.nl

34

APV: Gevaarlijke honden

- **Artikel 2:59** Gevaarlijke honden
- 1. Als de burgemeester een hond in verband met zijn gedrag gevaarlijk of hinderlijk acht, kan hij de eigenaar of houder van die hond een aanlijngebod of een aanlijn- en muilkorfgebod opleggen voor zover die hond verblijft of loopt op een openbare plaats of op het terrein van een ander.
- 2. Een aanlijngebod houdt in dat de eigenaar of houder verplicht is de hond aangeliend te houden met een lijn met een lengte, gemeten van hand tot halsband, van ten hoogste 1,50 meter.
- 3. Een muilkorfgebod houdt in dat de eigenaar of houder verplicht is de hond voorzien te houden van een muilkorf die:
 - a. vervaardigd is van stevige kunststof, van stevig leer of van beide stoffen;
 - b. door middel van een stevige leren riem zodanig rond de hals is aangebracht dat verwijdering zonder toedoen van de mens niet mogelijk is; en
 - c. zodanig is ingericht dat de hond niet kan bijten, dat de afgesloten ruimte binnen de korf een geringe opening van de bek toelaat en dat geen scherpe delen binnen de korf aanwezig zijn.
- 4. Een hond als bedoeld in het eerste lid, dient voorzien te zijn van een door de bevoegde minister op aanvraag verstrekt uniek identificatienummer door middel van een microchip die met een chipreader afleesbaar is.

35

Algemeen Plaatselijke Verordening

- Gemeente heeft beoordelingsvrijheid bij het aanwijzen van een gevaarlijke hond.
- Beschrijving incidenten, gedrag houder en verklaringen van politie en/of betrokkenen bij het bijtincident.
- Gemeente niet verplicht een gedragstest van de hond aan het besluit ten grondslag te leggen.
- Bewijslast dat de hond niet gevaarlijk is, ligt bij eigenaar.
- Aanlijn- en muilkorfgebod.
- Bij overtreding van dit gebod kan de hond in beslag worden genomen en een gedragstest (risico-assessment) volgen voor uitsluitel of:
 - teruggave onder voorwaarden;
 - herplaatsing andere eigenaar;
 - euthanasie.

36

Gemeente Haaren (1)

Rechtbank 's-Hertogenbosch 15-2-2007

- Gemeente Haaren legt een aanlijn- en muilkorfgebod op voor twee Bearded Collies, vanwege twee bijtincidenten.
- Aanlijn- en muilkorfgebod voor beide honden vanwege hun uiterlijke gelijkenis. Bovendien kunnen beide honden onverwachts reageren.
- Eigenaresse verbolgen, haar honden zijn speels en lief. Dit blijkt volgens haar ook uit verklaringen van een dierenspecialzaak, dierenarts en een hondengedragsdeskundige.

37

Gemeente Haaren (2)

Rechtbank 's-Hertogenbosch 15-2-2007

- Rechtbank oordeelt dat gezien de ernst van de bijtincidenten, de kans op herhaling en de verontrusting voor omwonenden, de gemeente een muilkorf- en aanlijngedrag kon opleggen.
- Verklaring van goed gedrag dus niet altijd voldoende.

38

Gemeente Zaanstad (1)

Rechtbank Haarlem 21-8-2006

- Gemeente Zaanstad legt een aanlijn- en muilkorfgebod op voor een zwart-witte hond, vanwege een tweetal bijtincidenten.
- Eigenaresse stelt dat haar hond niet heeft gebeten. Ze sprong tegen de vrouw op.
- Rechtbank Haarlem; gemeente had gericht onderzoek moeten doen. Temeer daar in dezelfde buurt nog een zwart-witte hond woont en niet is vast komen te staan dat het slachtoffer zich voor de beet heeft laten behandelen.

39

Gemeente Zaanstad (2)

Rechtbank Haarlem 21-8-2006

- Rechtbank Haarlem: Vanwege het ontbreken van een gericht onderzoek van de gemeente naar de juistheid en de feitelijke gang van zaken, is er geen grond om te oordelen dat de hond gevaarlijk is.

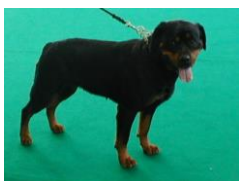

40

Gedragdeskundig onderzoek?

Raad van State 13-4-2016

- Eigenaar wiens hond een aanlijn- en muilkorfgebod krijgt opgelegd, stelt dat de gemeente Koggenland gedragdeskundig onderzoek had moeten verrichten.
- Raad van State; voor het opleggen van een aanlijn- en muilkorfverplichting is niet vereist dat advies wordt gevraagd aan een onafhankelijke hondengedragdeskundige.

41

Concluderend

- Gemeenten hebben een ruime mate van beoordelingsvrijheid om te bepalen of een hond gevaarlijk is of niet.
- Voor het opleggen van een aanlijn- en muilkorfverplichting spelen de volgende factoren een belangrijke rol:
 - Ernst incident;
 - Kans op herhaling;
 - Verontrusting omgeving.

42

Kanttekeningen

- Grote beleidsvrijheid voor gemeenten om te bepalen wanneer een hond gevaarlijk is.
- Daardoor geen uniformiteit.
- Veelal geen preventieve aanpak.
- Aanlijn- en muilkorfverplichting geen landelijke gelding.

43

Gemeentelijk meldpunt

- Richt een laagdrempelig meldpunt in met als doel zicht te krijgen op beginnende problemen op lokaal niveau. Dit maakt directe effectieve aanpak mogelijk, voordat ernstige (bijt)incidenten plaatsvinden.
- Bij bijtincidenten vaak al vooraf problemen bekend.
- Meldpunt; effectieve, preventieve aanpak eventueel met inzet van gedragdeskundigen.
- Gemeente Rotterdam en gemeente Dordrecht.

Meldpunt gevaarlijke honden

Mak u gevaarlijk of agressief gedrag van een hond mee? Of gaat de eigenaar gevaarlijk met zijn hond om? Maak dan een melding bij de gemeente.

Via onderstaande oranje knop maakt u melding van een agressieve hond. U kunt ook een melding doen via de BuitenBeter-app (categorie overige meldingen) of bellen naar 14 010.

Melding maken

44

Belangrijke preventieve rol gedragstherapeut

- Gemeentelijke beleidsrichtlijn:
 - Bij klacht onderzoek door ambtenaar (eigenaar, klager en omwonenden).
 - Gedragsdeskundig advies door gedragstherapeut.
 - Geen gevaar: geen maatregelen.
 - Wel gevaar: bindend stappenplan; met eventuele maatregelen als aanlijn- en muilkorfgebod, cursus, verbod openbaar terrein, gedragstherapie.

45

Voordelen

- Gesprekken eigenaar geven informatie.
- Omstandigheden situatie meewegen.
- Welzijn dier.
- Verantwoordelijkheid eigenaar.
- Preventief optreden.
- Effectieve, hondvriendelijke maatregelen.
- Deskundig, objectief oordeel.

46

Tot slot

- Aandachtspunten meenemen om een hondenbeleid te realiseren dat de positieve kanten van het hondenbezit stimuleert en maakt dat de hond op een harmonieuze wijze deel uitmaakt van de gemeente.

47

Bedankt voor uw aandacht!

48